

Annotation

In the article, titled “Recreational part in architectural planning reorganization and development of townships (for example, Ternopil region)”, a place of recreation factor in the system of administrative changes of Ternopil region townships was identified and characterized. Administrative-territorial reform in the region was considered and the project of “Kalaharivka” resort and recreation center was proposed.

Keywords: architectonically-plan changes, administrative-territorial reform of Ukraine, territorial communities, settlements of municipal type, are able.

УДК 725

Ю.Я.Сабан,

*НУ «Львівська політехніка»***ЕКОЛОГО-ГІГІЄНИЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ
СЕРЕДОВИЩА СЕРЕДНІХ МІСТ**

Анотація: розглянуто особливості проведення еколого – гігієнічного аналізу стану середовища на прикладі середнього міста.

Ключові слова: еколого – гігієнічний аналіз, антропогенні фактори, природні фактори, міське середовище, середнє місто.

В даний час екологічний стан міського середовища все більше погіршується. Цей процес можна спостерігати не тільки у великих і крупних, але і в багатьох середніх і навіть малих за кількістю жителів містах.

Як показав екологічний аналіз генеральних планів середніх міст, в передпроектний період практично не проводяться комплексні екологічні дослідження. Така ситуація часто спостерігається і в інших категоріях міст.

Отримані розрізнені дані про стан середовища не завжди враховуються комплексно. Інформація гідрометеоцентру, санітарно – епідеміологічної станції і інших спеціалізованих організацій не переводиться в конкретні схеми і таблиці прив'язані до місцевості, а якщо таке відбувається, то по окремих факторах і на окремих ділянках територій. Найчастіше це дані по вітровому, радіаційному режиму, стану ґрунтів, шуму, забрудненню атмосфери. Останні беруться в обмеженій кількості точок і на прилягаючих до джерел забруднення територіях, що не дозволяє отримати загальну картину для всього міста. Відсутність комплексної оцінки по сукупності всіх факторів і на всій території

міста не дає можливості визначити взаємозв'язок між санітарно – гігієнічними показниками і екологічним станом урбанізованих ландшафтів.

Ознайомлення із вітчизняним і зарубіжним досвідом показало, що еколого – гігієнічні дослідження часто якщо і проводяться, то на рівні окремого району міста, або в окремо взятих містах із значною кількістю мешканців (1,2,3,4). Тому існує проблема пристосування методики екологічного аналізу до умов середнього міста.

Аналіз екологічного стану середовища середніх міст проводився на основі ландшафтно – екологічного підходу. Такий підхід ставить кінцевою ціллю управляти процесами в містобудуванні, не порушуючи екологічної рівноваги. На будь-якій стадії існує можливість розглядати зміни властивостей міського середовища в результаті тих чи інших антропогенних дій людини, а також прогнозувати їх і визначати середовищнозахисні заходи. Одночасно на прикладі конкретних ландшафтів стає можливим дослідити і процеси взаємозв'язку між окремими компонентами.

Розглянемо більш детально методику дослідження на прикладі міста Мукачево. Для визначення негативного впливу різноманітних факторів і способів регулювання міського середовища необхідне проведення точного кількісного і якісного аналізу існуючого стану міських територій.

Для цього було проведено зонування міста із виділенням наступних територій: індивідуальна забудова садибного типу; багатопверхова забудова квартального типу; забудова у вигляді житлових мікрорайонів; промислові території; лісопарки і ліси першої групи; сільськогосподарські угіддя; відкриті території; території парків і скверів, сади; заболочені території. Місто поділяється на площадки, межі яких в основному відповідають межам вищеназваних зон. Разом з цим однорідні за функціями, але значні за розміром території доцільно розділити. (рис. 1)

Це, зокрема, стосується великих територій індивідуальної забудови і вільних територій, де межі площадок вибирались згідно проєктованих за генеральним планом житлових чи інших утворень. На відміну від великих міст, де проводились подібні дослідження, розміри площадок в середньому місті набагато менші, що обумовлено дрібнішою архітектурно – планувальною структурою.

Для оцінки кожної площадки по окремих факторах (стан рельєфу, ґрунти, заболоченість, рослинне покриття, стан водойм, дискомфортний мікроклімат, забруднення атмосферного повітря, шумовий фон, вібрація, радіація) застосовували бальну оціночну шкалу. Оцінка велася за містобудівельно – екологічним і санітарно – гігієнічним станом фактору на основі 6 – бальної шкали від хорошого (+3 бали) до критичного стану (-3 бали). Вихідні дані

визначались за матеріалами спеціалізованих організацій і натурних обстежень. В результатуючій таблиці був виведений індекс по кожній площадці для кожного фактору, а також в цілому по сумі факторів. Крім цього визначено середній індекс по всіх площадках міста для кожного фактору, що дозволяє виявити серед них найбільш негативні, а також межі їх впливу. (рис.2)

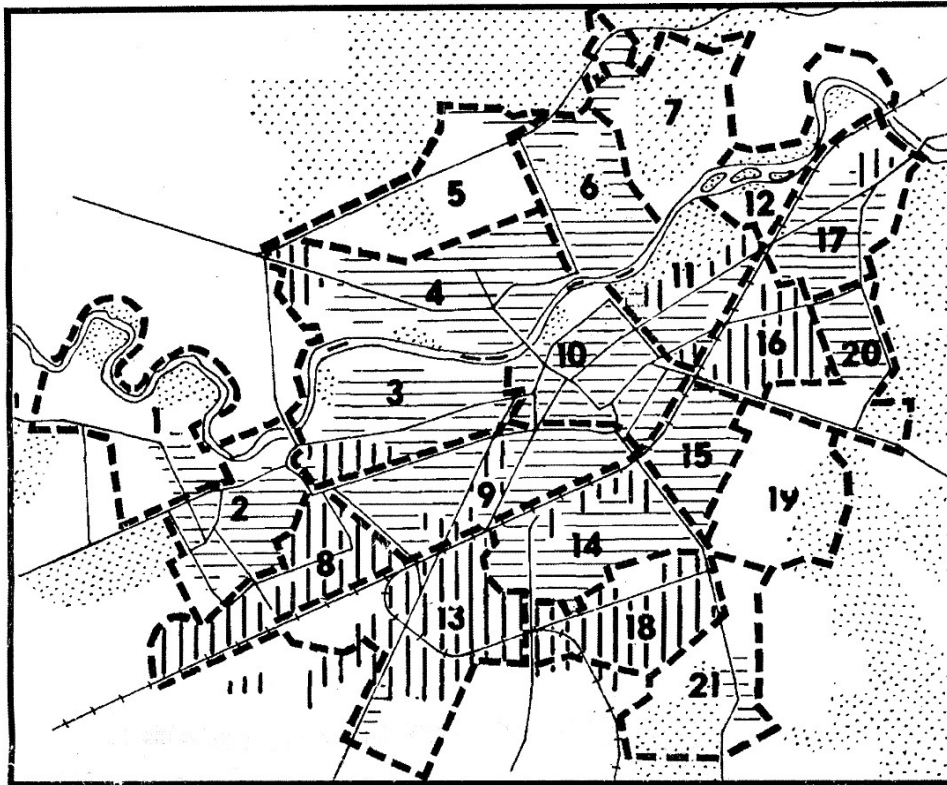

Рис 1. Поділ території міста на площадки

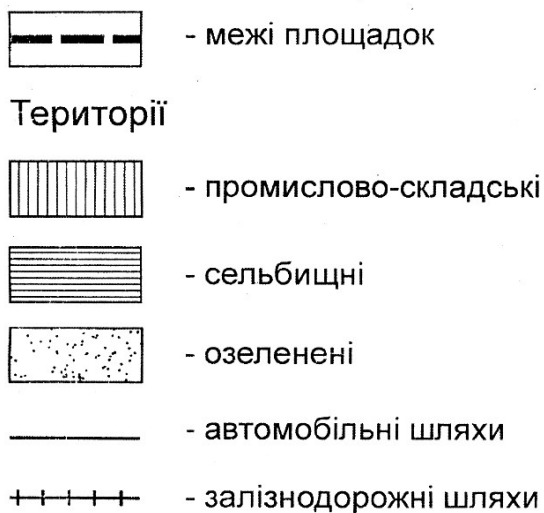

Рис 2. Оцінка території міста за природними і антропогенними факторами:

А - розповсюдження несприятливого впливу фактору

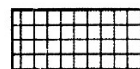

- зона розповсюдження фактору.

Б - оцінка площадок в балах

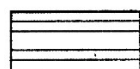
- 1 бал;

- 2 бали;

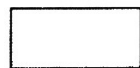
- 3 бали;

- 4 бали;

- 5 балів;

- 6 балів.

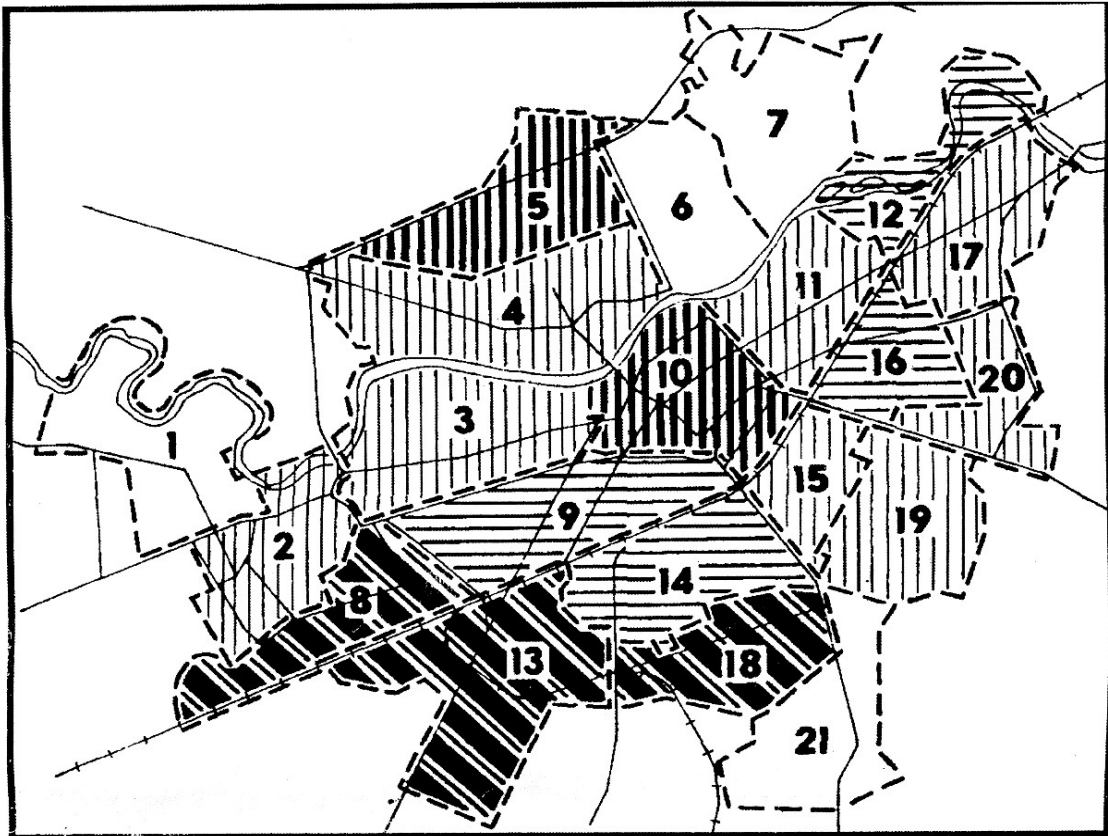

Рис 3. Ступінь сприятливості еколого-гігієнічних умов площадок / за середнім індексом /

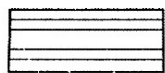
Території

- найбільш несприятливі /2,0 - 2,5/;

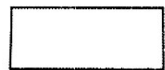
- несприятливі / 2,51 - 3,0 /;

- відносно несприятливі / 3,1 - 3,5 /;

- задовільні / 3,51 - 4,0 /;

- хороші />4/.

Проведений комплексний еколого – гігієнічний аналіз на прикладі міста Мукачево дозволив визначити масштаби негативного впливу різноманітних факторів, виділити серед них найбільш негативні, що вимагають невідкладних заходів.

Результуюча схема із нанесеними найбільш несприятливими в екологічному плані територіями дала можливість виявити загальну картину стану середовища міста Мукачево (рис. 3). Це дозволило більш чітко скоректувати перспективи архітектурно – планувального розвитку міста.

За результатами досліджень можна зробити ряд висновків. Незважаючи на відносно невеликі розміри, місто Мукачево займає території різноманітні за своїми природними і антропогенними показниками. В більш сприятливих умовах (хороше провітрювання, кращі умови для зростання зелених насаджень, хороший хімічний склад ґрунтів) знаходяться прибережні території міста. В той же час вони мають найменший благоустрій, а їх використання, наприклад, в рекреаційних цілях, ведеться малоефективно.

На основі комплексного аналізу якості міського середовища були виявлені найбільш несприятливі фактори в масштабі міста (для Мукачево – це шумовий фон, забруднення атмосфери тощо) і визначені необхідні планувальні, технологічні і інженерні заходи.

Література

1. Барсова И.В., Генералова С.В. Методические указания проектирования ландшафта крупного города с учетом эколого – гигиенических факторов. – Л., 1982.
2. Планировка новых городов: Совм. сов. – америк. докл. – М.: Стройиздат, 1984. – 144с.
3. Природа и жилые районы городов. Совместное изд. СССР – Финляндия. – М.: Стройиздат, 1986. – 128с.
4. Чистякова С.Б. Охрана окружающей среды. – М.: Стройиздат, 1988. – 270с.

Аннотация

Рассмотрено особенности проведения эколого–гигиенического анализа состояния среды на примере среднего города.

Ключевые слова: эколого-гигиенический анализ, антропогенные факторы, природные факторы, городская среда, средний город.

Annotation

The specificity of the ecological and hygienic analyse was regarded her on example of the middle – size cities.